

Archimedeslaan 6
Postbus 80300
3508 TH Utrecht

Tel. 030-2589111

Aan de burgemeester van de gemeente Oudewater
De heer mr. drs. P. Verhoeve
Postbus 100
3420 DC OUDEWATER*P. Verhoeve*
18 DEC. 2017

Beh. Ambt.:
Streefdat.:
Afschr.: <i>RaadAw</i>
B.V.O.:

DATUM	12 december 2017	TEAM	kabinet cvdK
NUMMER	81C51263	REFERENTIE	mr. B. Thomas
UW BRIEF VAN	-	DOORKIESNUMMER	030 258 2480
UW NUMMER	-	E-MAILADRES	bas.thomas@provincie-utrecht.nl
BIJLAGE	2	ONDERWERP	integriteitstoetsing in het lokale bestuur

Geachte burgemeester,

In mijn brief van 7 juni jl. vroeg ik uw aandacht voor integriteitstoetsing in het lokaal bestuur. Daarnaast attendeerde ik u op de 'handreiking integriteitstoetsing kandidaten voor decentrale politieke partijen'. Nu de gemeenteraadsverkiezingen naderen vestig ik graag uw aandacht op de wenselijkheid van screening van kandidaat-wethouders na afloop van de college-onderhandelingen.

Voorafgaand aan de vorige raadsverkiezingen in 2014 heb ik met de Utrechtse burgemeesters een gesprek gevoerd over onder meer de screening van kandidaat-wethouders voorafgaand aan hun benoeming. In die bijeenkomst kwam onder meer de wenselijkheid tot het voeren van gesprekken met kandidaat-bestuurders of het laten uitvoeren van een externe screening naar voren. In deze gesprekken kunnen mogelijke integriteitsrisico's in kaart gebracht worden en kan (de schijn van) belangenverstremgeling wellicht op voorhand worden voorkomen. Inmiddels is het in de meeste gemeenten gebruikelijk dat alle kandidaat-wethouders een vorm van screening ondergaan, ook bij tussentijdse benoemingen.

Om u bij deze screeningsprocedures te ondersteunen heb ik, op grond van het gesprek met de burgemeesters, indertijd een stappenplan en een handreiking opgesteld. In dit document wordt een aantal stappen beschreven die een burgemeester kan ondernemen voorafgaand aan en tijdens het proces van collegevorming. Daarnaast is een handreiking opgesteld voor het voeren van integriteitsgesprekken met kandidaat-wethouders. Beide documenten zijn op enkele punten geactualiseerd en te uwer informatie als bijlage bij deze brief gevoegd.

Een van de inhoudelijke wijzigingen betreft de procedures zoals die in Zeist en Oudewater worden gevoerd. In beide gemeenten is ook een rol in de screening weggelegd voor een raadscommissie. In het stappenplan is kort de werkwijze in beide gemeenten omschreven.

Ik hoop u met deze informatie van dienst te kunnen zijn. Indien u over aanvullende informatie beschikt of voortschrijdend inzicht hebt met betrekking tot de screening van wethouders ontvang ik graag uw nader bericht daarover.

Met hoogachting,

de commissaris van de Koning
in de provincie Utrecht,

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'W.I.I. van Beek', written in a cursive style.

W.I.I. van Beek

Inhoudelijk stappenplan integriteitstoets kandidaat-wethouders

Dit globale stappenplan is bedoeld als leidraad voor burgemeesters bij het voeren van een integriteitstoets van kandidaat-wethouders. In dit document wordt een aantal stappen beschreven die een burgemeester kan ondernemen voorafgaand aan en tijdens het proces van collegevorming. Naast dit stappenplan kunt u gebruik maken van de Handreiking integriteitsgesprekken kandidaat-wethouders, waarin een aantal praktische adviezen wordt gegeven.

Het is verstandig voorafgaand aan de benoeming van wethouders stil te staan bij het onderwerp integriteit. Ook in de afgelopen raadsperiode waren in verschillende gemeenten voorbeelden van bestuurders die – al dan niet terecht – vanwege discussie over integer handelen in politieke problemen kwamen, of zelfs hun ambt hebben moeten neerleggen. Om incidenten zo veel mogelijk te voorkomen en kwetsbaarheden van aanstaande bestuurders zo goed mogelijk te kunnen inschatten, is het verstandig voorafgaand aan de personele vorming van het nieuwe college een integriteitstoets uit te voeren.

In dit stappenplan wordt uitgegaan van een leidende rol van de burgemeester in het bespreekbaar maken van de integriteits-thematiek in de formatiefase van de collegevorming. De rol van de burgemeester is die van procesorganisator: hij/zij kan kandidaat-wethouders vragen om een Verklaring Omtrent het Gedrag (VOG), kan met hen een gesprek voeren over integriteit en kan hierover rapporteren aan de lijsttrekkers/fractievoorzitters. Daarnaast kan de burgemeester overwegen door een externe partij een integriteitsscan uit te laten voeren. In twee Utrechtse gemeenten vindt (vervolgens) nog een beoordeling door de commissie voor de geloofsbrieven plaats¹.

Integriteit van bestuur is deels vastgelegd in wettelijke normen (a) en is daarnaast voor een belangrijk deel een gezamenlijk bewustwordingsproces (b), gericht op het handelen naar gemeenschappelijke waarden.

- (a) Voor raadsleden en wethouders gaat het om een aantal formele vereisten (bijv. ingezetene zijn van de gemeente (voor raadsleden), niet uitgesloten zijn van kiesrecht (beiden art. 10 Gemeentewet). Verder is van belang dat er geen onverenigbare betrekkingen zijn (art 13 Gemw) en dat een wethouder geen verboden handelingen verricht (art. 15 jo. art 41c Gemw). Daarnaast geeft de wet voorschriften voor het aanvaarden en het openbaar maken van nevenfuncties en moet worden de eed of de belofte in de raad worden afgelegd.
- (b) Naast deze formele voorschriften is integer bestuurlijk handelen voor een belangrijk deel afhankelijk van gezamenlijke inzet (door raad en college) voor het zoeken naar gemeenschappelijke waarden. Concreet kan het gaan om het scheiden van zakelijke relaties van het publieke functioneren, de omgang met declaraties en geschenken en bijvoorbeeld het voorkomen van (de schijn van) belangenverstrengeling. Het onderwerp integriteit wordt al jaren door burgemeesters in raden en colleges met

¹ In Zeist en Oudewater, zie ook onderaan dit document.

regelmaat geagendeerd. Sinds 2016 heeft de burgemeester de wettelijke taak om de bestuurlijke integriteit van de gemeente te bevorderen (art. 170 Gemw).

Het is van belang dat voorafgaand aan de start van een nieuw college, in de meeste gevallen met (een aantal) nieuwe wethouders, het onderwerp integriteit ook uitdrukkelijk aan de orde komt door individueel met de kandidaat-wethouders te (laten) spreken.

Een vraagpunt voor de burgemeester is in hoeverre deze zich kan en moet mengen in wat in essentie wordt gezien als een primaire (partij)politieke aangelegenheid. De burgemeester kan vanuit zijn/haar onafhankelijke rol lastig uitspraken doen over de benoembaarheid van kandidaat-wethouders. Bovendien wordt aangezien hij/zij dan zelf sneller vatbaar voor kritiek. De rol die de burgemeester kan kiezen is die van signaleren, bewustwording creëren en zijn of haar bevindingen via de lijn van de politieke partijen terugmelden. In een extreem geval zou de burgemeester zelf ook een oordeel aan de raad kunnen melden. In zo'n situatie ben ik voor u graag beschikbaar voor overleg.

Voorafgaand aan de verkiezingen

Met het oog op het onderwerp integer bestuur kan de burgemeester voorafgaand aan de gemeenteraadsverkiezingen met de partijen een aantal zaken bespreken met betrekking tot kandidaat-wethouders:

- ✓ vraag of binnen de fracties men zich bewust is van eventuele (schijn van) belangenverstrengeling, zowel op basis van nevenfuncties, bezittingen, andere (financiële) belangen of relaties;
- ✓ meld dat een vorm van screening zal plaatsvinden bij de kandidaat-wethouders en vraag eventueel of de fracties bij een mogelijke collegedeelname willen wachten met het naar buiten brengen van namen tot na afloop van de integriteitstoets. Vraag in ieder geval aandacht voor het feit dat de screening enige tijd (meestal enkele dagen) gaat duren in een periode dat de partijen 'staan te trappelen' om met hun nieuwe college naar buiten te komen;
- ✓ Meld dat het aanvragen van een Verklaring Omtrent Gedrag (VOG) door de kandidaat-wethouder zelf, onderdeel is van de integriteitstoets en vraag of men dat tevoren wil melden aan de kandidaat of kandidaten. Een VOG-aanvraag voor kandidaat-wethouders verloopt via een spoedprocedure: binnen 5 werkdagen zal de aanvrager zelf bericht ontvangen.²

Met betrekking tot de VOG geldt het volgende: Dienst Justis van het ministerie van Justitie doet onderzoek naar het justitieel verleden van personen op basis van voor specifieke functie-groepen geldende screeningsprofielen. Voor alle aspirant-volksvertegenwoordigers, -wethouders en –gedeputeerden geldt het screeningsprofiel "politieke ambtsdragers". Bij dit functieprofiel geldt een terugkijktermijn van 10 jaar. Als blijkt dat de kandidaat in die periode sprake was van een strafrechtelijke veroordeling, doet Justis verder onderzoek om te bepalen of dit relevant is voor het doel waarvoor de verklaring is aangevraagd. Voor kandidaat-wethouders wordt in de categorieën geld, goederen, personen en informatie onderzocht of er feiten zijn die een belemmering voor het uitoefenen van een politiek ambt

² Bron: Ministerie van Justitie en Veiligheid, Dienst Justis (<https://www.justis.nl/producten/vog/index.aspx>)

zouden kunnen opleveren. Voor politieke bestuurders geldt een screeningsprofiel waarin een hoge mate van integriteit beoordeeld wordt.

Na de verkiezingen

Na de verkiezingen zal het proces van collegevorming per gemeente met verschillende snelheden verlopen. Afhankelijk van de keuze van de burgemeester en het gebruik in de gemeente zal de burgemeester zich gedurende deze fase (een aantal malen) laten informeren door de onderhandelaars. Het is raadzaam nogmaals, indien nodig, te wijzen op het tijdig laten aanvragen van een VOG.

Zodra een coalitieakkoord is gesloten en de partijen overeenstemming hebben bereikt over de wethouderskandidaten, kan de burgemeester gerichte gesprekken gaan of laten voeren. De burgemeester maakt, eventueel in overleg met de fracties of de partijen, een keuze of hij zelf een integriteitsgesprek voert met de kandidaten, of dat zij door een extern bureau worden gescreend. In twee Utrechtse gemeenten, Zeist en Oudewater, vormt vervolgens ook de commissie voor de geloofsbrieven zich een oordeel over de benoembaarheid van de kandidaat-wethouders.

Als de partijen weten dat een screening aan de orde is, kiezen zij er meestal voor de naam van hun kandidaat nog niet bekend te maken. Dat brengt wel met zich mee dat men graag de screening zo snel mogelijk achter de rug wil hebben. De burgemeester moet daar soms tegenover stellen dat een zorgvuldige screening wel een paar dagen tijd vergt.

Hieronder volgen drie varianten voor de screening van kandidaat-wethouders

Variant 1: de burgemeester voert zelf een gesprek

Sommige burgemeesters kiezen er voor om zelf een integriteitsgesprek te voeren met de kandidaat-wethouders. Deze worden dan op de kortst mogelijke termijn na het bekend worden van het coalitieakkoord uitgenodigd. In de brief met de uitnodiging voor het gesprek, wordt de kandidaat-wethouder gevraagd een aantal zaken vantevoren te overleggen (zie de bijgevoegde handreiking). Ook wordt in de brief gevraagd een aantal antwoorden omtrent formele vereisten, onverenigbare (neven)functies en verboden handelingen voor te bereiden voor het gesprek met de burgemeester.

Het is aan te bevelen om bij deze gesprekken een tweede persoon aanwezig te laten zijn zodat er een vertrouwelijk verslag opgesteld kan worden; de griffier lijkt hiervoor de meest geschikte persoon, gezien zijn positie tussen gemeenteraad en ambtelijke organisatie. Het verslag kan door de burgemeester worden gearhiveerd.

Het verdient aanbeveling niet alleen nieuwe wethouderskandidaten aan een integriteitstoets te onderwerpen, maar ook wethouders uit een vorige periode. Ook al heeft een wethouder eerder volkomen 'schoon' geopereerd, het is toch goed dat gelijke monniken gelijke kappen dragen. Bovendien kunnen uit het gesprek nog een of meerdere aandachtspunten naar voren komen die eerder niet bekend waren.

Het gesprek met de kandidaat-wethouder kan op basis van een aantal documenten worden gevoerd. Indien het niet gebruikelijk is dat de geloofsbrieven in de gemeenteraad worden onderzocht, kan de burgemeester deze als onderdeel van de integriteitstoets onderzoeken. Zie daarvoor de bijgevoegde handreiking.

De kandidaat-wethouders wordt tijdens het gesprek verder gevraagd de Verklaring Omtrent het Gedrag te overleggen. Indien de VOG niet kon worden afgegeven vormt dit direct aanleiding tot de vraag waarom.

Vervolgens komt het inhoudelijk deel van het gesprek aan de orde. Twee zaken zijn van belang uit elkaar te houden tijdens het gesprek. In de eerste plaats gaat het er om mogelijke belemmeringen voor het uitoefenen van het wethoudersambt aan het licht te brengen. Dit zal in een zeer beperkt aantal gevallen zo zijn, maar het is uiteraard mogelijk.

Daarnaast kunnen zaken naar voren komen die geen belemmering vormen om wethouder te worden, maar die wel een aandachtspunt opleveren voor het functioneren van de wethouder. Kan de wethouder een bestuurslidmaatschap van een sportclub of een andere vereniging behouden? Hoe gaat hij of zij om met belangen in een familiebedrijf? Zijn er eerdere (zakelijke) conflicten die het uitoefenen van het wethoudersambt negatief kunnen beïnvloeden? Zie voor meer vragen en gespreksonderwerpen over mogelijke knelpunten de bijgevoegde handreiking.

Variant 2: screening door een extern bureau

In deze variant laat de burgemeester, al of niet in overleg met de raad, de kandidaat-wethouders een integriteitsscreening bij een extern bureau doorlopen. Er zijn inmiddels verschillende bureaus die een dergelijke screening aanbieden.

Het is aan te raden een externe screening voldoende lang vantevoren af te spreken, opdat op het moment dat de screening moet plaatsvinden, dat zo snel mogelijk kan. Ook is het handig dat de coalitie-onderhandelaars goed op de hoogte zijn van de planning van de screening.

Variant 2a: gesprek met burgemeester n.a.v. de screening

Een aantal burgemeesters kiest er voor om de resultaten van een externe screening met de kandidaat-wethouders te bespreken. Uit de screening kan bijvoorbeeld blijken dat een nevenfunctie kan leiden tot (de schijn van) belangenverstremgeling en beter kan worden opgegeven. Ook kan de burgemeester afspraken maken over het in een aantal gevallen niet deelnemen aan beraadslagingen in het college, of het vanwege bedrijfsbelangen binnen de familie wijzigen van (een deel van) de portefeuille van de kandidaat-wethouder.

Bevindingen melden aan partij en raad

Na afloop van de gesprekken bericht de burgemeester zo snel mogelijk zijn bevindingen aan de betrokken partijen. Indien geen belemmeringen zijn geconstateerd, bericht hij dat ook aan

de (fractievoorzitters uit de) gemeenteraad. Dat is ook het geval als er met betrekking tot bijvoorbeeld nevenfuncties afspraken zijn gemaakt. De burgemeester kan er voor kiezen bij zijn bericht ook een gespreksverslag te versturen.

Mochten door het bureau of de burgemeester wel belemmeringen zijn geconstateerd voor benoeming, dan bericht de burgemeester ook eerst de partij. De partij heeft dan de gelegenheid hieruit een conclusie te trekken.

Van belang is dat het oordeel over de benoembaarheid van kandidaten te allen tijde bij de politiek hoort te liggen en niet bij de burgemeester. De rol van de burgemeester is in beginsel vragen stellen, signaleren en het proces bewaken.

Variant 3: een raadscommissie vormt zich (ook) een oordeel

In een derde variant is ook de commissie voor de geloofsbrieven betrokken bij de screening en de beoordeling van de benoembaarheid van de wethouders met het oog op integriteit. Voor zover bekend hebben in de provincie Utrecht de gemeenten Oudewater en Zeist een dergelijke procedure.

Zeist

In Zeist voert een onderzoekscommissie uit de raad sinds 2006 een screening uit ten aanzien van de kandidaat-wethouders. De burgemeester stelt de commissie in, maar hij heeft verder geen rol (tenzij er een probleem zou rijzen). De commissie voert met de kandidaat-wethouder een onderzoeksgesprek, mede naar aanleiding van een door de kandidaten ingevulde vragenlijst. Samen met de VOG en formele vereisten is dat de basis voor een openbaar advies van de commissie aan de raad.

Oudewater

De kandidaten worden eerst door een extern bureau gescreend, inclusief de burgemeester. Vervolgens heeft de burgemeester een gesprek met de kandidaat-wethouders met een eigenstandige toetsing. Daarna, een paar dagen voorafgaand aan de benoemingsraad, heeft de commissie voor de geloofsbrieven een gesprek met de kandidaat. Deze commissie heeft ook inzage in het rapport van de externe screening. Vervolgens rapporteert de commissie haar bevindingen aan de burgemeester en andersom. De resultaten daarvan worden vooraf met de kandidaat-wethouder besproken.

In de openbare raadsvergadering waarin de wethouders worden benoemd wordt vervolgens voorgelezen welke belemmeringen er eventueel zijn en wat daaraan is gedaan om te kunnen overgaan tot benoeming.

Schematische uitwerking

Moment	Aan te bevelen actie
Voorafgaand aan verkiezingen	✓ Fractievoorzitters inlichten over integriteit;✓ Verzoek om namen van kandidaat-wethouders pas bekend te maken <i>na afloop</i> integriteitstoets.✓ Indien aan de orde, aanvragen VOG voor beoogde kandidaten;
Na de verkiezingen	✓ In gesprek blijven met fractievoorzitters; indien relevant aandragen namen en aansturen op aanvragen VOG
Collegevorming	✓ <u>Naar keuze:</u>✓ Gesprek met kandidaat-wethouders i.a.v. de griffier, waarvan een verslag wordt opgesteld; en/of een screening door een extern bureau.✓ Documentatie die ter ondersteuning van het gesprek kan dienen: VOG, handreiking (bijgesloten), geloofsbrieven, gedragscodes voor wethouders;✓ Indien noodzakelijk: voeren van een vervolggesprek met de kandidaat en dit terugkoppelen naar de fractie.✓ Terugkoppeling naar de betreffende fracties, of rechtstreeks aan de gemeenteraad over bevindingen; en/of oordeelsvorming door een raadscommissie.

Handreiking voor burgemeesters gesprekken kandidaat-wethouders

U vraagt de kandidaat tijdens het gesprek de volgende documenten te overleggen:

- Een geldig (Nederlands) identiteitsbewijs (geen rijbewijs);
- Een recent CV;
- Een Verklaring Omtrent Gedrag (VOG);

Formele vereisten

- Is de kandidaat woonachtig in de gemeente;
- Is de kandidaat niet uitgesloten van het Nederlands kiesrecht (en ouder dan 18);
Zie artikel 10 van de Gemeentewet, zie bijlage.
- Onverenigbare betrekkingen.
De volledige lijst van onverenigbare betrekkingen is opgenomen in artikel 36b lid 1 van de Gemeentewet, zie bijlage.
- Onverenigbare of verboden handelingen:
Artikel 41c juncto 15 van de Gemeentewet, zie bijlage.
- Onverenigbare (neven)functies:
 - Een wethouder vervult geen nevenfuncties waarvan de uitoefening ongewenst is met het oog op een goede vervulling van zijn ambt als wethouder;
 - Een wethouder meldt zijn voornemen tot aanvaarding van een nevenfunctie aan de gemeenteraad;
 - Een wethouder maakt zijn nevenfuncties (en inkomsten uit nevenfuncties) openbaar (ter inzagelegging op het gemeentehuis);*Zie artikel 41b van de Gemeentewet, zie bijlage.*
- Is de kandidaat zich bewust van de betekenis van de eed (verklaring en belofte)?
Te denken valt aan het aannemen en/of afgeven van gunsten en/of giften. Zie artikel 41a van de Gemeentewet, zie bijlage.
- Verklaring Omtrent Gedrag: is deze verleend? Zo niet:
 - Wat is volgens de kandidaat de reden van de (voorlopige) weigering?¹

Vragen in verband met het onderwerp Integriteit

- ✓ Zijn er zaken uit het verleden die beter nu aan de orde kunnen komen?
Te denken valt aan: contacten met justitie, conflictsituaties, problemen in persoonlijke levenssfeer, incidenten waardoor iemand chantabel kan worden;
- ✓ Zijn er financiële belangen die mogelijk kunnen spelen bij het toekomstig functioneren?
Te denken valt aan: financiële problemen, risicovolle activiteiten, eigendommen binnen de gemeente of andere (financiële) belangen binnen of gelieerd aan de beoogde portefeuille(s),
- ✓ Heeft de kandidaat andere persoonlijke of zakelijke contacten die zijn of haar integriteit in twijfel kunnen doen trekken?
Te denken valt aan: familieleden in bestuurlijke functies gelieerd aan de beoogde portefeuille(s), zakelijke en/of persoonlijke banden met personen van niet onbesproken (integer) gedrag;
- ✓ Is de kandidaat zich bewust van de plaatselijk vastgestelde gedragscode voor wethouders en burgemeester? *Zie Gemeentewet, artikel 41c.*

¹ Wanneer er geen VOG kan worden afgegeven ontvangt de aanvrager een brief met een voornemen tot afwijzing. In deze brief staat de reden waarom Justis weigert een VOG af te geven. De aanvrager kan op dit voornemen tot afwijzen schriftelijk reageren middels een zienswijze.

Bijlage: relevante artikelen uit de Gemeentewet

Artikel 10

1. Voor het lidmaatschap van de raad is vereist dat men ingezetene van de gemeente is, de leeftijd van achttien jaar heeft bereikt en niet is uitgesloten van het kiesrecht.
2. Zij die geen onderdaan van een lidstaat van de Europese Unie zijn, dienen tevens te voldoen aan de vereisten dat:
 - a. zij rechtmatig in Nederland verblijven op grond van artikel 8, onder a, b, c, d, e of f, van de Vreemdelingenwet 2000 of op grond van een verdrag tussen een internationale organisatie en de Staat der Nederlanden inzake de zetel van deze organisatie in Nederland, en
 - b. zij onmiddellijk voorafgaand aan de dag waarop de gemeenteraad beslist over de toelating als lid tot de gemeenteraad gedurende een onafgebroken periode van ten minste vijf jaren ingezetene van Nederland waren en beschikten over een verblijfsrecht als bedoeld onder a, dan wel rechtmatig in Nederland verbleven op grond van artikel 3 of artikel 6 van de Wet toelating en uitzetting BES.
3. Geen lid van de raad kunnen zijn zij die geen Nederlander zijn, en als door andere staten uitgezonden leden van diplomatieke of consulaire vertegenwoordigingen, in Nederland werkzaam zijn, alsmede hun niet-Nederlandse echtgenoten, geregistreerde partners of levensgezellen en kinderen, voor zover dezen met hen een gemeenschappelijke huishouding voeren.

Artikel 15

1. Een lid van de raad mag niet:
 - a. als advocaat of adviseur in geschillen werkzaam zijn ten behoeve van de gemeente of het gemeentebestuur dan wel ten behoeve van de wederpartij van de gemeente of het gemeentebestuur;
 - b. als gemachtigde in geschillen werkzaam zijn ten behoeve van de wederpartij van de gemeente of het gemeentebestuur;
 - c. als vertegenwoordiger of adviseur werkzaam zijn ten behoeve van derden tot het met de gemeente aangaan van:
 - 1e. overeenkomsten als bedoeld in onderdeel d;
 - 2e. overeenkomsten tot het leveren van onroerende zaken aan de gemeente;
 - d. rechtstreeks of middellijk een overeenkomst aangaan betreffende:
 - 1e. het aannemen van werk ten behoeve van de gemeente;
 - 2e. het buiten dienstbetrekking tegen beloning verrichten van werkzaamheden ten behoeve van de gemeente;
 - 3e. het leveren van roerende zaken anders dan om niet aan de gemeente;
 - 4e. het verhuren van roerende zaken aan de gemeente;
 - 5e. het verwerven van betwiste vorderingen ten laste van de gemeente;
 - 6e. het van de gemeente onderhands verwerven van onroerende zaken of beperkte rechten waaraan deze zijn onderworpen;
 - 7e. het onderhands huren of pachten van de gemeente.
2. Van het eerste lid, aanhef en onder d, kunnen gedeputeerde staten ontheffing verlenen.
3. De raad stelt voor zijn leden een gedragscode vast.

Artikel 36a

1. Voor het wethouderschap gelden de vereisten voor het lidmaatschap van de raad, bedoeld in artikel 10, met dien verstande dat in artikel 10, tweede lid, onder b, voor «de dag waarop de gemeenteraad beslist over de toelating als lid tot de gemeenteraad» gelezen wordt: de dag waarop zij tot wethouder worden benoemd.
2. De raad kan voor de duur van een jaar ontheffing verlenen van het vereiste van ingezetenschap. De ontheffing kan in bijzondere gevallen, telkens met een periode van maximaal een jaar, worden verlengd.
3. Dezelfde persoon kan niet in meer dan één gemeente wethouder zijn.

Artikel 36b

1. Een wethouder is niet tevens:
 - a. minister;
 - b. staatssecretaris;
 - c. lid van de Raad van State;
 - d. lid van de Algemene Rekenkamer;
 - e. Nationale ombudsman;
 - f. substituut-ombudsman als bedoeld in artikel 9, eerste lid, van de Wet Nationale ombudsman;
 - g. commissaris van de Koning;
 - h. gedeputeerde;
 - i. secretaris van de provincie;
 - j. griffier van de provincie;
 - k. lid van de rekenkamer van de provincie waarin de gemeente waar hij wethouder is, is gelegen;
 - l. lid van de raad van een gemeente;
 - m. burgemeester;
 - n. lid van de rekenkamer;
 - o. ombudsman of lid van de ombudscommissie als bedoeld in artikel 81p, eerste lid;
 - p. ambtenaar, door of vanwege het gemeentebestuur aangesteld of daaraan ondergeschikt;
 - q. ambtenaar, door of vanwege het Rijk of de provincie aangesteld, tot wiens taak behoort het verrichten van werkzaamheden in het kader van het toezicht op de gemeente;
 - r. functionaris die krachtens de wet of een algemene maatregel van bestuur het gemeentebestuur van advies dient.
2. In afwijking van het eerste lid, aanhef en onder l, kan een wethouder tevens lid zijn van de raad van de gemeente waar hij wethouder is gedurende het tijdvak dat:
 - a. aanvangt op de dag van de stemming voor de verkiezing van de leden van de raad en eindigt op het tijdstip waarop de wethouders ingevolge artikel 42, eerste lid, aftreden, of
 - b. aanvangt op het tijdstip van zijn benoeming tot wethouder en eindigt op het tijdstip waarop de goedkeuring van de geloofsbrief van zijn opvolger als lid van de raad onherroepelijk is geworden of waarop het centraal stembureau heeft beslist dat geen opvolger kan worden benoemd. Hij wordt geacht ontslag te nemen als lid van de raad met ingang van het tijdstip waarop hij zijn benoeming tot wethouder aanvaardt. Artikel X 6 van de Kieswet is van overeenkomstige toepassing.
3. In afwijking van het eerste lid, aanhef en onder p, kan een wethouder tevens zijn:
 - a. ambtenaar van de burgerlijke stand;
 - b. vrijwilliger of ander persoon die uit hoofde van een wettelijke verplichting niet bij wijze van beroep hulpdiensten verricht;
 - c. ambtenaar werkzaam voor een school voor openbaar onderwijs.

Artikel 41a

1. Alvorens hun functie te kunnen uitoefenen leggen de wethouders, in de vergadering van de raad, in handen van de voorzitter, de volgende eed (verklaring en belofte) af:

«Ik zweer (verklaar) dat ik, om tot wethouder benoemd te worden, rechtstreeks noch middellijk, onder welke naam of welk voorwendsel ook, enige gift of gunst heb gegeven of beloofd.

Ik zweer (verklaar en beloof) dat ik, om iets in dit ambt te doen of te laten, rechtstreeks noch middellijk enig geschenk of enige belofte heb aangenomen of zal aannemen.

Ik zweer (beloof) dat ik getrouw zal zijn aan de Grondwet, dat ik de wetten zal nakomen en dat ik mijn plichten als wethouder naar eer en geweten zal vervullen.

Zo waarlijk helpe mij God Almachtig!»

(«Dat verklaar en beloof ik!»)
2. Wanneer de eed (verklaring en belofte), bedoeld in het eerste lid, in de Friese taal wordt afgelegd, luidt de tekst van de eed (verklaring en belofte) als volgt:

«Ik swar (ferklearje) dat ik, om ta wethâlder beneamd te wurden, streekrjocht noch midlik, ûnder wat namme of wat ferlechje ek, hokker jefte of geunst dan ek jûn of ûnthjitten haw.

Ik swar (ferklearje en ûnthjit) dat ik, om eat yn dit amt te dwaan of te litten, streekrjocht noch midlik hokker geskink of hokker ûnthjit dan ek oannommen haw of oannimme sil.

Ik swar (ûnthjit) dat ik trou wêze sil oan 'e Grûnwet, dat ik de wetten neikomme sil en dat ik myn plichten as wethâlder yn alle oprjochtens ferfolje sil.

Sa wier helpe my God Almachtich!»

(«Dat ferklearje en ûnthjit ik!»).

Artikel 41b

1. Een wethouder vervult geen nevenfuncties waarvan de uitoefening ongewenst is met het oog op een goede vervulling van zijn wethouderschap.
2. Een wethouder meldt zijn voornemen tot aanvaarding van een nevenfunctie aan de raad.
3. Een wethouder maakt zijn nevenfuncties openbaar. Openbaarmaking geschiedt door terinzagelegging op het gemeentehuis.
4. Een wethouder die zijn ambt niet in deeltijd vervult, maakt tevens de inkomsten uit nevenfuncties openbaar. Openbaarmaking geschiedt door terinzagelegging op het gemeentehuis uiterlijk op 1 april na het kalenderjaar waarin de inkomsten zijn genoten.
5. Onder inkomsten wordt verstaan: loon in de zin van artikel 9 van de Wet op de loonbelasting 1964, verminderd met de eindheffingsbestanddelen bedoeld in artikel 31 van die wet.

Artikel 41c

1. Artikel 15, eerste en tweede lid, is van overeenkomstige toepassing op de wethouders.
2. De raad stelt voor de wethouders een gedragscode vast.